

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Beslut

Datum 2025-06-10

Dnr SI 2024:7784

Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av anpassad grundskola Vättleskolan 4–9 i Göteborgs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **6 oktober 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brist rörande garanterad undervisningstid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att eleverna ges undervisning, från och med höstterminens start 2025, i de ämnesområden och minst i den omfattning som framgår av timplanen i skolförordningen. Undervisningen ska omfatta minst den garanterade undervisningstiden för respektive ämnesområde om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen ska även, i samband med redovisningen, inkomma med samtliga elevers scheman och samtliga beslut om anpassad studiegång om sådana har fattats. (11 kap. 7 § skollagen och bilaga 2 till skolförordningen [2011:185]).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser huruvida undervisnings bedrivs av lärare, undervisningens innehåll för elever som läser ämnesområden samt särskilt stöd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till

Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:7784) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Vättleskolan 4–9 i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vättleskolan 4–9 följer gällande bestämmelser om garanterad undervisningstid för elever som läser ämnesområden, huruvida undervisnings bedrivs av lärare, undervisningens innehåll för elever som läser ämnesområden samt särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 25–28 mars samt 24 april 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram samt individuella utvecklingsplaner för elever som läser ämnesområden. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid för elever som läser ämnesområden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolans timplan för läsåret 2024/25 och samtliga scheman för elever i årskurs 4–9 som läser ämnesområden läsåret 2024/25. Det framgår att två elever har beslut om anpassat schema och att övriga elever som läser ämnesområden följer ett gemensamt schema.

Skolinspektionen har närvarat vid två lektionstillfällen för elever som läser ämnesområden, den 25 mars samt den 26 april 2025. Vid Skolinspektionens lektionsbesök den 26 april framgick av det schema för

dagen som presenterades för eleverna på klassrummets whiteboardtavla att eleverna skulle ha "syslöjd, svenska, matte och städa" under dagen. Av det aktuella schema Skolinspektionen tagit del av framgick att lektionerna för dagen enligt schemat var vardagsaktiviteter, kommunikation, estetisk verksamhet och verklighetsuppfattning.

I intervju uppger elevassistenter att två lektionspass, per vecka, med vardagsaktiviteter om 75 minuter vardera i schemat, för eleverna som läser ämnesområden i årskurs 4–9, sedan höstterminen 2024 bytts ut till slöjd och bild istället. Elevassistent uppger i intervju att slöjd och bild egentligen är estetisk verksamhet och att eleverna inte får den enligt schema planerade undervisning i ämnesområdet vardagsaktiviteter om 150 minuter i veckan. Elevassistenterna och lärare uppger i intervju att eleverna istället ägnar sig åt sådant som faller inom ämnesområdet vardagsaktiviteter när eleverna har rast, vilket kan vara exempelvis att plocka undan sin tallrik eller knyta skosnören. Av intervju med elevassistenterna framgår att när eleverna ägnar sig åt sådant som de bedömer falla inom ämnesområdet vardagsaktiviteter under rasterna så är det inte tid som bedöms som undervisningstid. De uppger även att det är elevassistenterna som arbetar med eleverna under rasten med ämnesområdet vardagsaktiviteter, men att de inte alltid direkt arbetar med området under rasten. Elevassistenterna bekräftar i intervju att eleverna tappar undervisningstid i ämnesområdet vardagsaktiviteter genom det schematiska upplägg som finns.

Av intervju med lärare framgår att det schema som eleverna har till viss del följs, men att man som lärare kan frånga schemat och byta lektionspass om det är så att man bedömer att eleverna behöver det. Av intervju med lärare framgår att det inte finns en planering och sammanställning för när eleverna får annan undervisning än den enligt schemat planerade undervisningen. Undervisning i vissa ämnesområden uppges ges mer tid än andra och lärare uppger att det är behovsstyrt utifrån eleverna vilket område som hen som lärare arbetar med.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av ett dokument som beskriver styrkor och utmaningar för verksamheten där eleverna som läser ämnesområden går. Dokumentet har tagits fram av biträdande rektor och delar av elevhälsan och är daterat till februari 2025. Av dokumentet framgår att skolan identifierat att eleverna får mindre undervisningstid än eleverna har rätt till och att det schema som finns framtaget utifrån timplanen inte följs för eleverna. I intervju med rektor framgår även där att schemat för eleverna som läser ämnesområden inte efterföljs.

Rättslig reglering

I skollagen avses med undervisning: processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

Den totala undervisningstiden för en elev som läser ämnesområden i anpassad grundskola ska vara minst 6 665 timmar (11 kap. 7 § skollagen).

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen och ämnesområden (timplaner) finns i bilaga 2 till skolförordningen (10 kap. 2 § skolförordningen).

I bilaga 2 till skolförordningen anges för varje ämnesområde och stadie den undervisningstid som en elev har rätt till. Enligt timplanen ska eleverna få minst 340 timmars undervisning i ämnesområdet vardagsaktiviteter under mellanstadiet och 360 timmars undervisning i ämnesområdet vardagsaktiviteter i högstadiet.

Av förarbetena till 1 kap. 3 § skollagen framgår bland annat att i definitionen av undervisningsbegreppet ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare eller förskollärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare eller förskollärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. Exempelvis är slumpmässigt läsande eller TV-tittande som inte ingår som en del i en pedagogisk planering inte undervisning i lagens mening (prop. 2009/10:165 s. 633).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister avseende den garanterade undervisningstiden för elever som läser ämnesområden i årskurserna 4–9.

Tillsynen visar att det schema som utgår från timplanen inte följs utan att både tillfälliga ändringar i schemat görs och regelbunden ändring i form av att undervisning i estetisk verksamhet förläggs under två lektioner där vardagsaktiviteter är schemalagt veckovis. Det framgår att eleverna kan arbeta med moment som lärare och elevassistenter bedömer faller inom ämnesområdet vardagsaktiviteter när eleverna har rast, men det bedöms inte som undervisningstid/undervisning, utan är rast, enligt elevassistenterna. Vidare är det elevassistenter som leder dessa processer och det sker inte heller under lektionstid. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att de moment som genomförs under elevernas raster inte är undervisning och därmed inte heller kan ingå när man räknar på elevernas garanterade undervisningstid.

Enligt timplanen för ämnesområden ska elever ha minst 340 timmar vardagsaktiviteter under mellanstadiet och minst 360 timmar vardagsaktiviteter under högstadiet. Sedan höstterminen 2024 har eleverna som läser ämnesområden fått 2,5 timmar mindre undervisningstid i vardagsaktiviteter per vecka än planerat schema för de eleverna i årskurs 4–9 som följer ordinarie schema. Det innebär att de eleverna under läsåret 2024/25 får ungefär 95 timmar mindre undervisningstid i vardagsaktiviteter än planerat schema avser. För de elever som läser sista året på mellanstadiet och högstadiet är det tid som inte kan tas igen.

Det framgår avslutningsvis att det inte har skett någon uppföljning för att säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid. Att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd leder i sin tur till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid Vättleskolan 4–9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid för elever som läser ämnesområden. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning bedrivs under ledning av lärare samt undervisningens innehåll för elever som läser ämnesområden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en lista med samtliga undervisande lärare vid skolenheten samt lärarbehörigheter. Det framgår att lärare utan legitimation undervisar i bild, slöjd, musik, svenska, SO, engelska samt vardagsaktiviteter. Av tillsynen framgår att eleverna som läser ämnesområden inom vissa ämnen undervisas av resurspedagoger. Det framgår av intervju med lärare och rektor att undervisning till viss del bedrivs i samplanering med legitimerade och behöriga lärare samt att det finns en planering av tjänstefördelningen inför höstterminen 2025 för att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ska undervisas av behöriga lärare. Resurspedagogerna som undervisar elever som läser ämnesområden tar del av lärarens planering för undervisningen vid

veckovisa planeringsmöten. Av huvudmannens inlämnade förteckning över undervisande personal framgår att ingen av skolenhetens lärare är utbildad speciallärare med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Av tillsynen framgår att huvudmannen återkommande har annonserat efter speciallärare med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning vid anställningarna av nya lärare.

Av intervju med lärare som undervisar eleverna som läser ämnesområden framgår att samtliga delar av alla ämnesområdenas centrala innehåll arbetas med och planeras för. I intervju uppger rektorn att eleverna som läser ämnesområden till stor del får del av läroplanens centrala innehåll men att det vid individanpassning av det centrala innehållet uteblir vissa delar. Rektorn uppger att behöriga ämneslärare i musik, hem- och konsumentkunskap samt idrott och hälsa till viss del undervisar eleverna som läser ämnesområden i syfte att säkerställa att det centrala innehållet ryms i elevernas undervisning. Skolinspektionen har i intervju med undervisande lärare för elever som läser ämnesområden ställt frågor om huruvida eleverna får ta del av olika konkreta delar av det centrala innehållet inom olika ämnesområden, vilket bekräftas av lärare att det arbetas med och ryms inom undervisningen för eleverna.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt skollagens 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att det i definitionen av undervisningsbegreppet ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165, s. 633).

Anpassade grundskolan ska ge elever med intellektuell funktionsnedsättning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet (11 kap. 2 § skollagen).

För varje ämne och ämnesområde ska gälla en kursplan (11 kap. 11 § skollagen).

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

För anpassade grundskolan gäller en läroplan (10 kap. 1 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Det framgår av tillsynen att undervisning för elever som läser ämnesområden sker under planering av lärare och att skolenheten inför höstterminen 2025 har en planering för att undervisning i så hög utsträckning som möjligt ska bedrivas och planeras av behöriga lärare. Av Skolinspektionens intervjuer framgår att lärare och elevassistenter arbetar utifrån det centrala innehållet och att undervisande lärare bedömer att samtligt centralt innehåll inom samtliga ämnesområden hinns med inom ramen för lektionstiden för de elever som läser ämnesområden. Av utredningen framgår vidare att huvudmannen inför innevarande läsår försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare för skolformen. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Göteborgs kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller huruvida undervisningen bedrivs av lärare och undervisningen för de elever som läser ämnesområden omfattar det centrala innehållet.

Skolinspektionen vill dock framhålla riskerna med att det centrala innehållet inte hinns med i den utsträckning som krävs för att eleverna ska nå målen när eleverna inte får den garanterade undervisningstid som de har rätt till. Av tillsynen framgår att det finns flera elever som läser ämnesområden som inte bedöms uppnå godtagbara kunskaper. När elever inte ges undervisningstid i den utsträckning som utbildningen avser finns risker att det får effekter på elevernas möjlighet att nå godtagbara kunskaper även om allt centralt innehåll ryms inom undervisningen.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av de tre senast beslutade åtgärdsprogrammen vid skolenheten. Av åtgärdsprogrammen framgår elevernas behov av särskilt stöd samt vilka åtgärder som är insatta. Av åtgärdsprogrammen framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som ansvarar för uppföljningen respektive utvärderingen. Av åtgärdsprogrammen framgår även att eleven och elevens vårdnadshavare getts möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetats, samt vårdnadshavarens möjlighet att överklaga beslutet.

Lärarna uppger att när de, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, bedömer att eleverna inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås anmäler de eleven till elevhälsan för utredning av särskilt stöd. Av intervjuer med lärare och elevhälsa framgår att elever sedan utreds för sitt eventuella behov av särskilt stöd, efter beslut av biträdande rektor/rektor om att starta en utredning och att biträdande rektor sedan fattar beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Lärarna uppger i intervju att eleverna som läser både ämnen och ämnesområden ges det särskilda stöd de har rätt till.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

För en elev i anpassade grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram (28 kap. 16 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens tillsyn framgår att elevers behov av särskilt stöd utreds i de fall extra anpassningar inte bedöms vara tillräckliga, och ifall det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det framgår därtill att åtgärdsprogram utarbetas och att dessa uppfyller kraven på hur åtgärdsprogram ska utformas. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Alice Odéen

Beslutsfattare
Signerat av: Alice Odéen

X Matilda Nordh

Föredragande
Signerat av: Matilda Nordh

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Karolina Fhager Adler medverkat.